

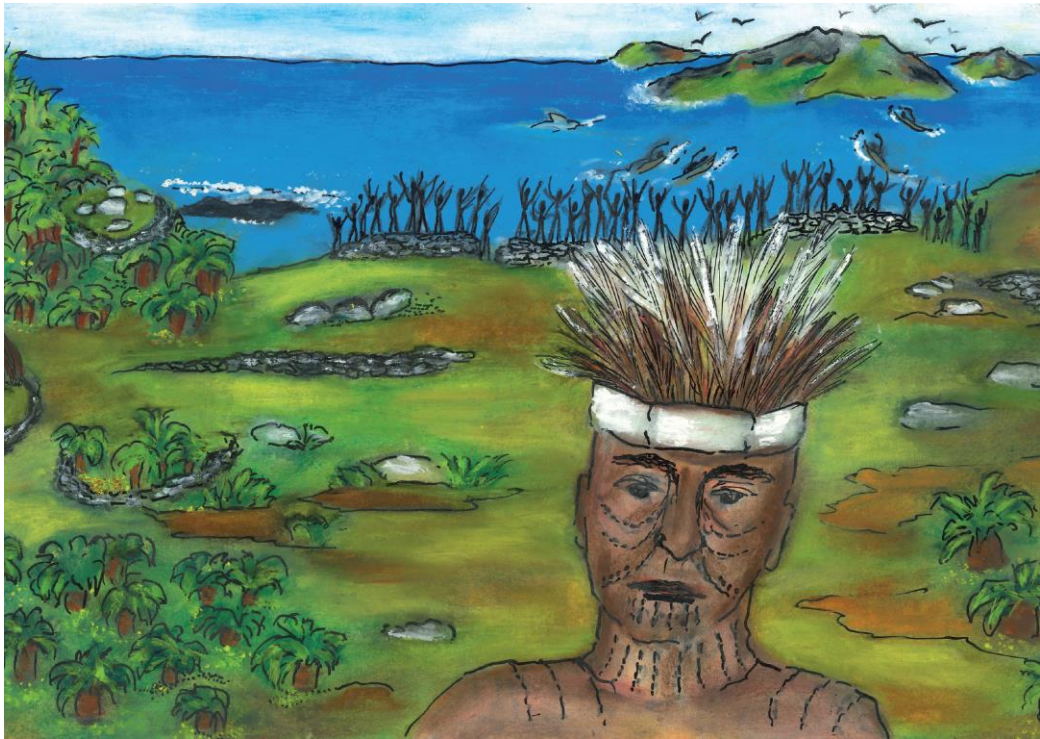

POSELSTVÍ VELIKONOČNÍHO OSTROVA

METODIKA PRO MALÉ 7–12 LET

OBRAZY Z HISTORIE OSTROVA
E-PŘÍLOHA PRO MALÉ

2

OBJEVENÍ OSTROVA

Vítejte na malém sopečném ostrově v Tichém oceánu, na hony vzdáleném od jiné pevniny, v subtropickém ráji, hustě porostlém obrovskými palmami. Slyšíte silný křik rybáků a fregatek? Z daleké Polynésie připlouvají dvojitě kánoe s prvními osadníky, vedené bájným náčelníkem Hotu Matu'ou. Ostrov nazývají Rapa Nui, Střed (Pupek) světa nebo také Velká země.

ZABYDLOVÁNÍ NA OSTROVĚ

Půda je zde velmi úrodná, novým usedlíkům, kteří s sebou přivážejí jen slepice a omylem i krasy, se tu daří velmi dobře. Jejich potravou je hlavně ptactvo, ryby lovené do sítí a oblíbení delfíni, které loví pomocí velkých kánoí na otevřeném moři, sladké brambory a taro. Cítíte vůni pečené ryby, která je nad ohněm? Lesy plné vysokých palem poskytují jedlé ořechy, sladký sirup a ideální kmeny na stavbu kánoí. Také malé druhy palem rostou v hojnosti, tvoříce baldachýn nad keři, bylinami, kapradinami a trávou. První ostrované žijí v osadách, které přináležejí různým klanům. Každý klan má svého kněze, bojovníky, zemědělce a služebníky.

PTAČÍ MUŽ A RITUÁLY

Lidí přibývá, rozdělují se na 11 klanů. Každý klan má svou elitu a své ceremoniální centrum. Protože obživa je snadná, zbývá spousta času na rituály a stavění plošin ahu, sloužících k pohřbům a uctívání předků. Vznikají také dřevěné mluvící hole s tajemnými znaky. O vládu na ostrově se stará kult Ptačího muže. Každoroční závod o tento titul spočívá v tom, že se uchazeči musejí dostat přes moře plné žraloků a velkých vln co nejrychleji ke třem malým ostrůvkům, aby tam co nejdříve vyhledali vejce hnízdících rybáků. Slyšíte, jak jsou závodníci povzbuzováni svými příbuznými? Kdo se s vejcem vrátí první, stává se na rok Ptačím mužem, má vládu nad všemi obyvateli ostrova a jejich majetky.

SOCHY MOAI

Na plošinách ahu začínají domorodci stavět obrovské sochy předků, tzv. moai. Sochy jsou tesané mnoha muži v kráteru vyhaslé sopky, stavějí se stále větší s klobouky na hlavě. Proč je tesají s takovým úsilím? Jak je přepravují a vztyčují, když nemají žádné jeřáby, stroje či tažná zvířata? Hotové sochy jsou přemísťovány důmyslným způsobem pomocí lan k pobřeží. Sochy vlastně jako by kráčejí.

KÁCENÍ STROMŮ, ROZMNOŽENÍ KRYS

Vysoké palmy používané na stavbu kánoí, domků a rituálních center jsou všechny vykáceny. Krysy nahlodávají jejich ořechy, proto už nemohou vyklíčit. Konec této palmy znamená, že obyvatelé už nemohou ani lovit delfíny, ani plout na moři, takže jsou uvězněni na ostrově. Poté, co jsou vykáceny i menší stromy, ztrácí půda přirozenou ochranu. Deště strhávají úrodnou půdu, vítr ji odnáší, není co jíst a jediným zdrojem bílkovin jsou menší ryby, slepice a později i přemnožené krysy.

VÁLČENÍ, BOJE

Už jsou vykáceny všechny lesy. Není z čeho stavět, co vařit. Vyhubeni jsou i ostrovní ptáci a hlemýždi. Lidé žijí v jeskyních a kamenných chýškách vyhrabaných do svahů. Stavějí se kamenné zahrady, aby aspoň trochu zabránily odnosu a vysušování půdy, nebo se plodiny pěstují v propadlých lávových jeskyních. Pak přichází hladomor, válka všech proti všem i kanibalismus. Sochy moai jsou navždy opuštěny, mnohé ještě v kráteru či na cestě. Velká většina soch je povalena a rozbita.

SOUČASNOST

Nyní má ostrov kolem šesti tisíc obyvatel, kteří bydlí v přízemních domech z kamene či ze dřeva. Je pod správou Chile a mluví se tam španělsky. Přilétá na něj každoročně mnoho turistů, kteří obdivují krátery, plošiny ahu, a především sochy moai. Ve velkém nakupují suvenýry a nacvičují polynéské tance a pozorují soutěž o královnu krásy, která připomíná soutěž o Ptačího muže. Po ostrově se prohánějí na motorkách, odvážnější i na koních. Ale všichni, kdo sem přijedou, se podivují zvláštnímu a smutnému příběhu ostrova, který je analogií možné budoucnosti celé planety Země. Snad poslechneme jeho varovný hlas.

PŘÍCHOD BĚLOCHŮ

O velikonoční neděli roku 1722 k ostrovu připlouvá plachetnice s holandskými mořeplavci. Potkávají zbídačené domorodce, kteří žijí v rákosových chatrčích nebo v jeskyních. Později podniká šest peruánských lodí na ostrově lov na otroky. Během několika měsíců odvázejí z ostrova okolo 1500 mužů a žen, tedy polovinu obyvatelstva, aby jako otroci pracovali v peruánských guánových dolech. Na ostrov se pak vrací pouhých 15 lidí, ostatní podleli krutému zacházení a nemocem. Drama však nekončí. Ti, co se vrátili, s sebou přinášejí nákazu neštovic, která kosí řady domorodců. Byl odvláčen i poslední král Maurata s rodinou. V roce 1877 čítá obyvatelstvo ostrova 111 lidí. Později je zde postaven ranč pro 40 tisíc ovcí a ty přispívají k ještě větší erozi půdy.